

Kollel Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Men

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG

“Simcha on Rosh HaShana and Yom Kippur”

- 1) Shulchan Aruch Orach Chaim 597:1
שולחן ערוך אורח חיים סימן תקצז סעיף א
- 2) Shulchan Aruch Orach Chaim 597:1
שולחן ערוך אורח חיים סימן תקצז סעיף ג
- 3) Rosh, Rosh HaShana 4:14
רא"ש מסכת ראש השנה פרק ד סימן יד
- 4) Shulchan Aruch Orach Chaim 582:8
שולחן ערוך אורח חיים סימן תקפב סעיף ח
- 5) Erchin 10b
תלמוד בבלי מסכת ערכין דף י עמוד ב
- 6) Rambam Hilchot Megillah VeChanukah 3:6
רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ג הלכה ו
- 7) Shulchan Aruch Orach Chaim 547:3
שולחן ערוך אורח חיים סימן תקמז סעיף ג
- 8) Tosfot, Moed Katan 8b
תוספות מסכת מועד קטן דף ח עמוד ב

Rabbi Daniel Z. Feldman

כ"ח אלול תשס"ה • 10/2/05

A program of
The Center for the Jewish Future
At Yeshiva University

1) שולחן ערוך אורח חיים סימן תקצז סעיף א

(א) אוכלים ושותים ושמחים, (ב) ואין מתעניין בר"ה ולא בשבת שובה; אמנם לא יאכלו כל שבעים, למען לא יקלו ראשם ותהיה יראת ה' על פניהם.

2) שולחן ערוך אורח חיים סימן תקצז סעיף ג

ג המתענה פעם אחת בראש השנה (ז) ד תענית [ג] חלום; אם היה ביום ראשון, צריך להתענות (ח) שני הימים (ט) ה כל ימיו; ואם היה ביום שני, יתענה כל ימיו (י) יום שני בלבד. הגה: (יא) ו ואין צריך למיתב תענית לתעניתו, (יב) דהא יש אומרים ז דמצוה להתענות בר"ה (תה"ד סימן רע"ה רע"ח/). ואין אומרים ענוו בראש השנה, (יג) כמו שאין אומרים ח ביה"כ. (הגהות מנהגים).

3) רא"ש מסכת ראש השנה פרק ד סימן יד

ולהתענות בשני ימים טובים של ר"ה ובשבת שבין ר"ה ליום הכפורים הכי אמר מר רב נטרונאי גאון ביו"ט ראשון של ראש השנה אי אפשר לישב בו בתענית משום דמדאורייתא הוא אבל ביו"ט שני ובשבת לית בהו קושיא משום דעשרה יומי אינון משונין מכל ימות השנה. לפיכך נוהגין רבותינו לישב בהן בתעניות בין בחול בין בשבת. ע"כ. ודבריו תמוהין שאסר להתענות ביו"ט ראשון של ר"ה והתיר להתענות בשבת. ונראה דברי רב האי שכתב ולהתענות בשני ימים טובים של ר"ה אנו רואין שיפה הוא שלא להתענות שכך אמרו פרנסי ישראל הראשונים לישראל בר"ה אכלו מעדנים ושתו ממתקים כי קדוש היום. וכן בשבת שובה אין אנו רואין שיתענה אדם שהרי תשעה באב שהוא תענית חמור לא רצו לקבוע אותו בשבת אלא דחו אותו ואפי' להשלים בתענית שהתחיל בערב שבת נסתפקו בכמה דורות עד שנחתכה הלכה (עירובין מא א) מתענה ומשלים ואם להשלים בשבת כך היאך נאמר שבתענית נדבה שפיר דמי הילכך לא תעשו כן ע"כ. וכן דעת (הרי"ז) + הרי"ק + גיאת ז"ל וכתב דעשרת ימי תשובה מיקרי יום צום לא מיקרי. וכן כתבתי למעלה בשם מר שר שלום גאון. ועוד הביא ראב"ה ראייה מהירושלמי בפ"ק דר"ה (הלכה ג) אמר רבי סימון כתיב כי מי גוי גדול רבי חנניא ורבי יהושע חד אמר איזו אומה כאומה זאת שיודעת אופיה של אלהיה בנוהג שבעולם אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתכסה שחורים ומגדל זקנו ואינו חותך צפרניו לפי שאינו יודע איך דינו יוצא אבל ישראל אינו כן לובשים לבנים ומתעטפין לבנים ומגלחים זקנם וחותרים צפרניהם ואוכלין ושותין ושמחים בראש השנה לפי שיודעין שהקדוש ברוך הוא עושה להם נסים ומטה את דינם לכף זכות וקורע להם גזר דינם. והכי איתא נמי בויקרא רבה. ובתשובת רב נחשון גאון אוסר נמי להתענות בר"ה. ירושלמי בפ"ק דשבת (הלכה א) ר' חייא רבה מפקיד לרב אי את יכול למיכל כולה שתא בטהרה אכול ואי לא אכול שבעה ימים בשתא וכתב ראב"ה העזרי ז"ל קבלתי שאלו שבעה ימים הן שבין ראש השנה ליום הכפורים על כן נהגו באשכנז אף אותן שאין נוהרין מפת של נכרים כל השנה בעשרת ימי התשובה נזהרין:

4) שולחן ערוך אורח חיים סימן תקפב סעיף ה

(כא) אינו אומר: מועדים לשמחה, חגים וזמנים לששון; וכן אינו אומר: והשיאנו; ובתפלת מוסף (כב) אינו אומר: ואין אנו יכולין לעלות ולראות לפניך, אלא ואין אנו יכולים לעשות חובותינו לפניך (כג) וחותמין ז ודברך אמת וכולי' (טור).

5) תלמוד בבלי מסכת ערכין דף י עמוד ב

כל יומא? דהג חלוקין בקרבנותיהן, דפסח אין חלוקין בקרבנותיהן. שבת דחלוקה בקרבנותיה לימא! לא איקרי מועד. ראש חודש דאיקרי מועד לימא! לא איקדיש בעשיית מלאכה, דכתיב: +ישעיהו+ ה' השיר יהיה לכם כליל התקדש חג, לילה המקודש לחג טעון שירה, ושאין מקודש לחג אין טעון שירה. ראש השנה ויום הכיפורים דאיקרו מועד ואיקדוש בעשיית מלאכה לימא! משום דר' אבהו, דאמר רבי אבהו, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבש"ע, מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בר"ה וביום הכפורים? אמר להן: אפשר, מלך יושב על כסא הדין וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו וישראל אומרים שירה לפני? והא חנוכה דלא הכי ולא הכי וקאמר! משום ניסא. פורים דאיכא ניסא לימא! אמר רבי יצחק: לפי שאין אומרים שירה על נס שבחוצה לארץ. מתקיף לה רב נחמן בר יצחק: והרי יציאת מצרים דנס שבחוצה לארץ הוא, ואמרינן הלל! כדתניא: עד שלא נכנסו ישראל לארץ - הוכשרו כל הארצות לומר שירה, משנכנסו לארץ - לא הוכשרו כל ארצות לומר שירה. רב נחמן אמר: קרייתה זו היא הלילא. רבא אמר: בשלמא התם, הללו עבדי ה' - ולא עבדי פרעה, הכא הללו עבדי ה' - ולא עבדי אשורוש? אכתי עבדי אשורוש אנן. ולר"נ דאמר: קרייתה זו היא הלילא, התניא: משנכנסו לארץ - לא הוכשרו כל ארצות לומר שירה! כיון שגלו חזרו להיתירן הראשון.

6) רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ג הלכה ו

ולא הלל של חנוכה בלבד הוא שמדברי סופרים אלא קריאת ההלל לעולם מדברי סופרים בכל הימים שגומרין בהן את ההלל, ושמונה עשר יום בשנה מצוה לגמור בהן את ההלל, ואלו הן: שמונת ימי החג, ושמונת ימי חנוכה, וראשון של פסח ויום עצרת, אבל ראש השנה ויום הכפורים אין בהן הלל לפי שהן ימי תשובה ויראה ופחד לא ימי שמחה יתירה, ולא תקנו הלל בפורים שקריאת המגילה היא ההלל. +השגת הראב"ד/ אלא קריאת ההלל לעולם מדברי סופרים בכל הימים שגומרין. א"א ויש בהם עשה מדברי קבלה השיר יהיה לכם כליל התקדש חג (ישעי' ל, כט). +

7) שולחן ערוך אורח חיים סימן תקמז סעיף ג

[א*] כל ל' יום לפני המועד (ב) אסור להספיד * (ג) על המת שמת לו לפני שלשים יום (ד) קודם המועד; ואפילו אם יש לו הספד בלא זה, כגון שמת לו מת בתוך ל' * (ה) א שמוטר לספדו אפילו מת ערב הרגל, (ו) אסור להספיד עמו על המת שמת לפני שלשים יום קודם המועד.

8) תוספות מסכת מועד קטן דף ח עמוד ב

דקא עביד בחנם - ונראה דהלכה כרב באיסורי ואפילו לשמואל י"ל דלא אסירי אלא ע"י ספדנא אבל הוא עצמו שרי יותר מתאפק מצערו על ידי צעקה וישמח לאחר זמן.